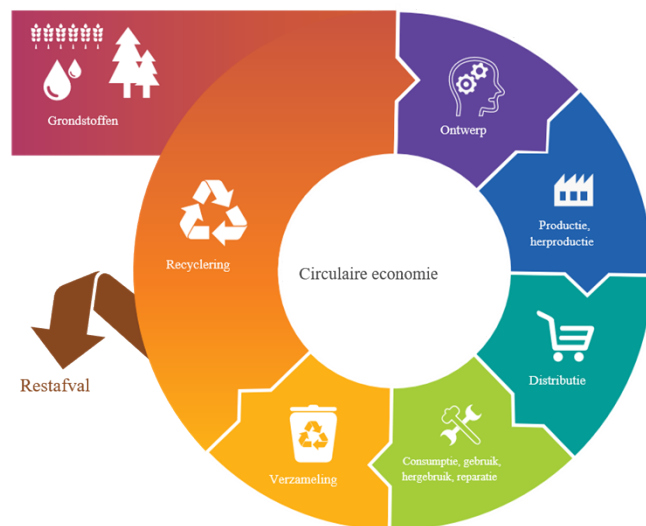

Grondstoffenbeleidsplan

2026-2030

Van afvalstof naar 100% hernieuwbare grondstof

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Inleiding	4
2.1 Aanleiding.....	4
2.2 Urgentie en uitdagingen	4
2.3 Visie en doelen	5
2.4 Verbanden en reikwijdte	5
2.5 Afbakening	6
2.6 Leeswijzer	6
3. Wat is nu de situatie?	7
3.1 Ons consumptiegedrag is de grootste klimaatvervuiler	7
3.2 Indirecte schade van afval vele malen groter	7
3.3 Mondiaal beleid	8
3.4 Europees en Nederlands beleid	8
3.5 Nederlandse beleidsinstrumenten	9
3.6 Nederlandse ambities	12
3.7 Kostenstijging ligt op de loer	13
4. Situatie in Etten-Leur.....	15
4.1 Omgevingsvisie Etten-Leur	15
4.2 Raadsprogramma 2022-2026.....	15
4.3 College Uitvoerings Programma (CUP)	15
4.4 Inzamelservice vrijwel ongewijzigd	16
4.5 Huishoudelijk restafval daalt	16
4.6 Kwaliteit overige reststromen.....	18
5. Ambitie van Etten-Leur	19
5.1 Ambitie	19
5.2 Vertrekpunten	20
5.3 Doelstellingen.....	21
5.4 Aanpak	22
6. Maatregelen	24
6.1 Uitvoerende maatregelen	24
6.2 Flankerende maatregelen	25
6.3 Financiën.....	26
6.4 Communicatie	27
Bijlage I lijst van afkortingen, begrippen en definities	28
BIJLAGE II Weergave prestatie Etten-Leur in bijdrage aan de recycling.....	29

1. Samenvatting

De gemeente Etten-Leur streeft naar een duurzame, circulaire economie zonder afval en met optimaal gebruik van grondstoffen. Het beleidsplan beschrijft strategieën om deze doelen te bereiken door middel van innovatie, samenwerking en bewustwording. Sinds 2020 voldoet Etten-Leur aan de landelijke VANG-doelstelling van maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar.

Urgentie en uitdagingen

De schaarste aan grondstoffen brengt risico's zoals leveringonzekerheid, economische impact en ecologische gevolgen. Lokale uitdagingen omvatten vervuiling van reststromen en stijgende verwerkingskosten. Bewustwording bij inwoners is cruciaal.

Visie en doelen

De gemeente streeft naar 50% circulariteit in 2030 en 100% in 2050. Doelen omvatten verbetering van de kwaliteit van ingezamelde reststromen, versterking van afvalbewustzijn, implementatie van innovatieve technologieën, en oprichting van een Circulair Ambachtscentrum.

Aanpak

De focus ligt op grondstoffenbeheer in plaats van afvalbeheer. Slimme toepassingen en samenwerking met ketenpartners worden ingezet. Het Circulair Ambachtscentrum speelt een belangrijke centrale rol in hergebruik, reparatie en educatie.

Maatregelen

Uitvoerende maatregelen omvatten:

- Uitbreiding van reststromen op de milieustraat.	- Onderwijsprogramma's en evenementen.
- Inzet van afvalcoaches.	- Slim beheer en toezicht met technologie.
- Wijkgerichte aanpak en persoonlijke contacten.	- Beloningssystemen.
- Intensivering van toezicht en handhaving.	- Proeven en pilots voor systeemoptimalisatie.

Financiën

Het afvalbeheer kost jaarlijks ruim 6 miljoen euro. Kosten worden gedekt door vastrecht en opbrengsten uit verkoop van grondstoffen. Maatregelen in dit Grondstoffenbeleidsplan dragen bij aan het verminderen van verwerkingskosten en verhogen de kwaliteit van reststromen.

Communicatie

Effectieve communicatie is essentieel om de focus van inwoners te verleggen van afval naar grondstoffen. We maken gebruik van onze website, pushberichten, sociale media, publicaties en inzet van afvalcoaches.

Conclusie

Met dit Grondstoffenbeleidsplan zet de gemeente Etten-Leur in op een volledig circulaire economie in 2050. Door bewustwording, innovatie, samenwerking met inwoners en andere partners en het in gebruik nemen van een Circulair Ambachtscentrum werken we aan een duurzame en afvalvrije toekomst.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

De gemeente Etten-Leur streeft naar een duurzame, circulaire economie waarin geen afval meer is en grondstoffen optimaal benut worden. Het behalen van het landelijke doel van 50% circulariteit in 2030 vereist gerichte maatregelen op het gebied van afvalinzameling, recycling en grondstoffen(her)gebruik. Dit beleidsplan beschrijft een richting hoe we deze doelen met behulp van bewustwording, samenwerking en innovatie willen behalen.

Uw raad hebben we op 16 juli 2024 op de hoogte gesteld van de resultaten uit de evaluatie van het lopende afvalbeleid in Etten-Leur, Afval 2020. Dit beleid startte op 1 januari 2020 en was gebaseerd op de landelijke VANG-doelstelling ter vermindering van restafval (max. 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020).

Etten-Leur behaalt goede resultaten in de omslag richting een Circulaire Economie als het gaat om het inzamelen en verwerken van huishoudelijke reststromen (voorheen afvalstromen).

Met het oog op het landelijke doel tot vermindering van huishoudelijk afval wijzigde de afgelopen 15 jaar een aantal maal het afvalbeleid. In die periode daalde het huishoudelijk restafval per inwoner van 134 kg in 2014 naar 88 kg in 2024. Voornoemde VANG-doelstelling wordt in Etten-Leur sinds 2020 behaald. Een resultaat om trots op te zijn!

Belangrijke wijzigingen waren o.a.:

- Overschakeling naar inzameling aan huis m.b.v. 3 afzonderlijke minicontainers voor restafval, GFT-afval en oud papier als vervanging van de duobak en papiercontainer;
- Invoering van betaling per lediging (Diftar) op huishoudelijk restafval;
- Aanpassing van de frequentie voor de inzameling van fijn huishoudelijk restafval aan huis naar éénmaal in de 4 weken voor de laagbouw;
- Invoering van GFT-afval scheiding in de hoogbouw.

2.2 Urgentie en uitdagingen

Grondstoffentekort

De groeiende schaarste aan grondstoffen vormt een wereldwijd probleem. Ook voor Etten-Leur betekent dit groeiende risico's zoals:

- **Leveringsonzekerheid:** Vooral voor technologieën die afhankelijk zijn van zeldzame grondstoffen;
- **Economische impact:** Toenemende prijzen en afhankelijkheid van geopolitiek instabiele regio's;
- **Ecologische gevolgen:** Intensieve uitputting van ecosystemen door uitputting leidt tot verlies van biodiversiteit en toenemende broeikasgasemissies.

Lokale uitdagingen

- De recyclebaarheid van ingezamelde reststromen naar goede, en hoogwaardige, herbruikbare grondstoffen wordt beperkt door vervuiling als gevolg van stoorstoffen;
- Doorontwikkeling van efficiënt afvalbeheer om verwerkingskosten van ingezamelde reststromen in de toekomst te kunnen beheersen;
- Bewustwording bij inwoners over afvalscheiding vraagt continu aandacht.

2.3 Visie en doelen

Visie

De reststromen die we inzamelen vormen we om (of laten we omvormen) tot waardevolle en herbruikbare grondstoffen. Deze opnieuw gewonnen grondstoffen zetten we waar mogelijk af naar lokale en/of regionale producenten van (opnieuw bruikbare) materialen en producten. In dit beleidsplan stellen hiervoor doelen.

Doelen

De gemeente Etten-Leur wil, zoals vermeld in het raads- en collegeprogramma, in 2030 bijdrage aan het landelijke doel van 50% circulariteit ten gunste van een 100% circulaire economie in 2050. Binnen dit landelijke doel willen we in 2030 60% van de reststromen die we inzamelen recyclen.

Deze doelen willen we behalen door:

1. Verbetering van de kwaliteit van ingezamelde reststromen;
2. Afvalbewustzijn en participatie bij inwoners te versterken;
3. Implementatie van innovatieve technologieën, zowel tijdens de inzameling als tijdens andere werkzaamheden;
4. Realisatie van een Circulair Ambachtscentrum (CA) als centrale hub voor hergebruik, reparatie, educatie en inclusieve werkgelegenheid.

2.4 Verbanden en reikwijdte

Dit nieuwe grondstoffenbeleidsplan sluit aan op de omgevingsvisie en het beleid Circulaire Economie Etten-Leur (toelichting in paragraaf 3.1).

De financiële context van dit beleid wordt bepaald door de kosten van de gehele inzameling en verwerking. In Etten-Leur dekken we de kosten uit verkoopopbrengsten van grondstoffen en de verkregen inkomsten vanuit de “Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing”.

Het grondstoffenbeleidsplan biedt de kaders voor plannen en besluiten, zoals de Afvalstoffenverordening en het hieraan verbonden Uitvoeringsbesluit, de horizontale samenwerking met de gemeente Breda, de samenwerking met gemeenten in onze regio, de Dienst Verlenings Overeenkomsten (DVO's) met keten- en overslag partners en contracten met verwerkers, ruimtelijke plannen en beheer- en uitvoeringsplannen.

Het grondstoffenbeleidsplan gaat primair over het op termijn zo hoogwaardig mogelijk verwerken van door inzameling verkregen (optimaal gescheiden) reststromen afkomstig van huishoudens. Secundair blijven we aandacht vestigen op het voorkomen (preventie) van reststromen bij huishoudens. Huishoudelijk afval is het afval waarvoor de gemeente in het kader van de Wet milieubeheer een zorgplicht heeft om dit in te zamelen. Huishoudelijk afval wordt gedefinieerd als ‘afval afkomstig van huishoudens’. Huishoudelijk afval bestaat uit verschillende deelgrondstofstromen zoals restafval (grofvuil en huisvuil), gft-afval, oud papier en karton, textiel, kunststof verpakkingsafval, glas en de grondstofstromen die bij de milieustraat kunnen worden gebracht. Maar in lijn met dit grondstoffenbeleidskader wordt voor Etten-Leur verder gewerkt met de termen grondstof, grondstofstromen en restafval.

2.5 Afbakening

Dit grondstoffenbeleidsplan richt zich op doelen en voorwaarden binnen andere duurzaamheidsthema's van de Omgevingsvisie Etten-Leur. Na vaststelling wordt een project- en uitvoeringsplan voor 2026-2030 opgesteld en ter goedkeuring aan het college aangeboden. Het projectplan beschrijft de aanpak en processen, terwijl het uitvoeringsplan uitlegt hoe de maatregelen worden uitgevoerd. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld via het plan do check act principe.

2.6 Leeswijzer

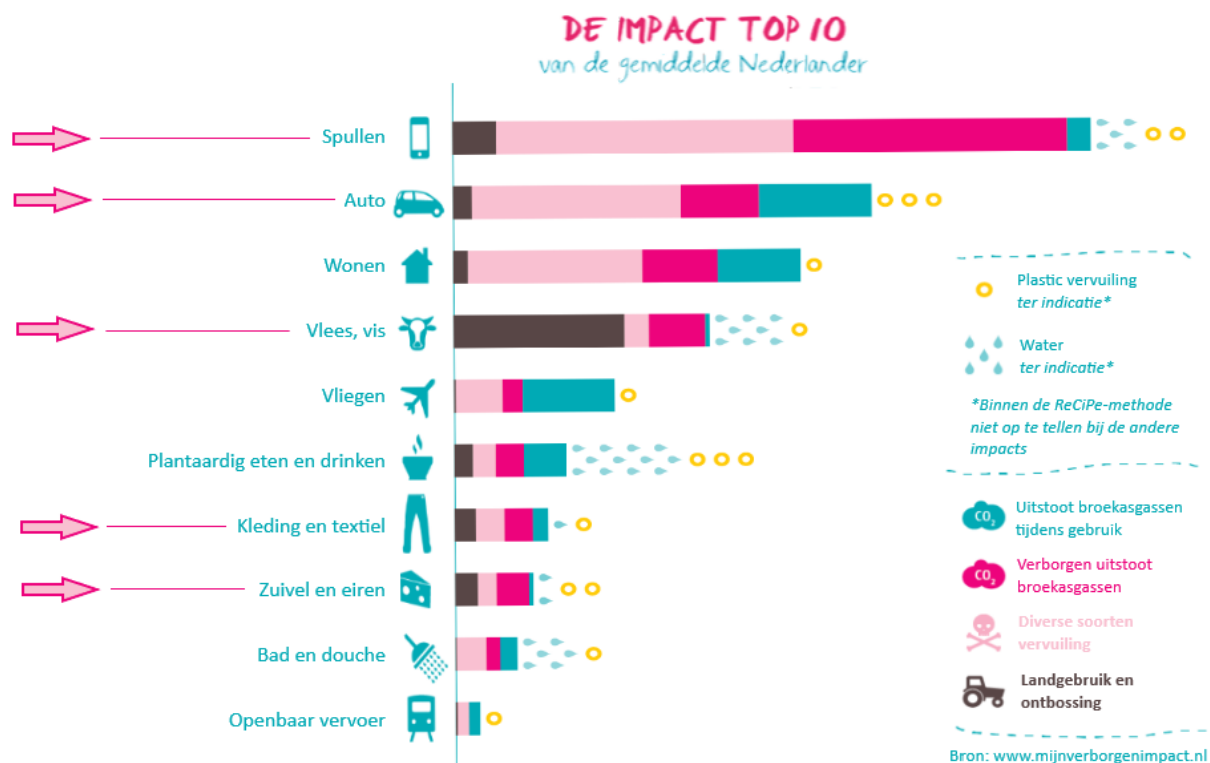
Een situatieschets van ontwikkelingen op dit thema is beschreven in hoofdstuk twee. Het derde hoofdstuk beschrijft op de op dit moment feitelijke situatie in Etten-Leur. Het vierde hoofdstuk beschrijft de vertrekpunten en ambities van Etten-Leur. Hoofdstuk 5 beschrijft de (eventueel) te nemen maatregelen. Bijlage I bevat een lijst met omschreven afkortingen, begrippen en definities.

3. Wat is nu de situatie?

3.1 Ons consumptiegedrag is de grootste klimaatvervuiler

Het overmatig consumeren door mensen is de belangrijkste oorzaak van klimaatvervuiling door CO₂-uitstoot. Ons land ervaart direct de gevolgen van afval en indirect door intensief gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Bijvoorbeeld de wereldeconomie draait grotendeels om aardolie, wat veel producten als basis hebben. Winning en verwerking van aardolie verhogen de CO₂-uitstoot, wat klimaatverandering veroorzaakt. Dit brengt uitdagingen voor onder andere biodiversiteit, woningbouw, landbouw en waterbeheer maar ook onze afvalberg.

Figuur 1 geeft aan dat vooral (aanwijzing met pijl) de consumptie van spullen, textiel, vlees, vis, kleding en textiel en zuivel een grote impact hebben op het klimaat.

Figuur 1:...

3.2 Indirecte schade van afval vele malen groter

Afvalverwijdering draagt bij aan broeikasgasemissies, maar heeft een kleiner aandeel in de totale milieuschade in Nederland vergeleken met verkeer, landbouw, industrie en energieproductie. De klimaatschade door productieketens van producten en materialen is echter groot. Producthergebruik en hoogwaardige recycling verminderen het gebruik van primaire grondstoffen. Inspanningen om het afvalstadium uit te stellen helpen de milieuschade te beperken.

Daarom zijn preventie, hergebruik en recycling belangrijke instrumenten tegen milieuschade.

3.3 Mondiaal beleid

De Verenigde Naties hebben zeventien Global Goals (wereldwijde doelstellingen) met subdoelen opgesteld voor wereldverbetering. De Omgevingsvisie van Etten-Leur sluit aan bij deze duurzame ontwikkeldoelen.

Figuur 2.
Weergave van de 17 VN Global Goals

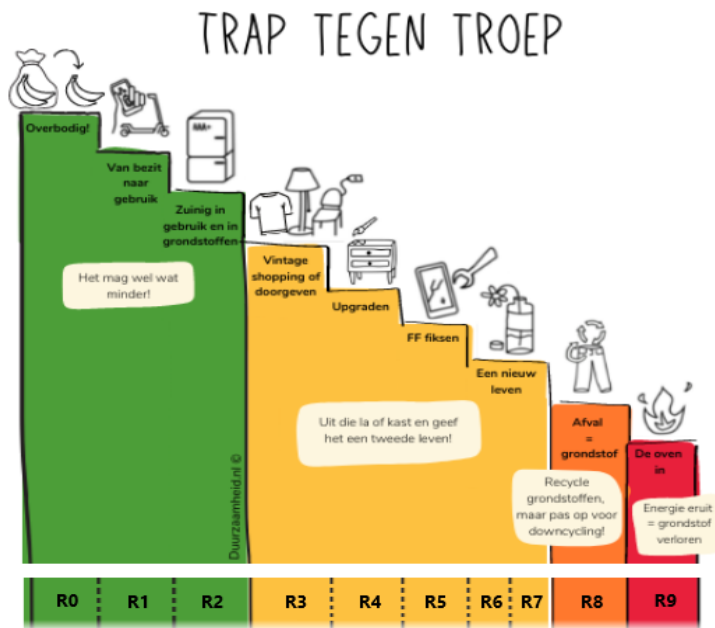
3.4 Europees en Nederlands beleid

De EU-landen erkennen hun afhankelijkheid van nieuwe grondstoffen, wat de geopolitieke positie van de Europese Unie kwetsbaar maakt ten opzichte van landen die belangrijke nieuwe grondstoffen leveren. Dit zijn landen zoals China, Brazilië en diverse Afrikaanse landen. Deze landen winnen op grote schaal nieuwe en vaak schaarse grondstoffen.

De EU streeft naar een sterkere eigen positie en wil minder afhankelijk zijn van nieuwe grondstoffen. Daarom richt de EU zich op klimaatactie met duurzame energie, kringlooplandbouw en circulaire economie als belangrijke thema's, met het doel om Europa klimaatneutraal te maken tegen 2050.

Op dit moment bevinden we ons in een overgangsfase (transitie) van afval naar grondstoffen (VANG) en circulaire economie. Daarvoor vormt de “R-ladder” de basis, zie figuur 3.

Figuur 3. R-ladder als basis van Europees afvalbeleid.

Europees en nationaal worden nu doelen gesteld voor de transitie naar een circulaire economie:

- 60% recycling (hergebruik van grondstoffen) in 2030, en;
- 100% circulair (hergebruik van grondstoffen) in 2050.

Op basis van het beleid tot nu toe betreedt Etten-Leur op dit moment voornamelijk de laagste twee treden van de R-ladder. Om het doel volledig circulair in 2050 te behalen is het van belang dat we stappen maken op de R-ladder en de hoogste treden zoveel als mogelijk behalen. Op die manier zetten we ook voor wat betreft de inzameling en verwerking van reststromen de transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie in beweging. Een Circulair Ambachtscentrum levert hieraan een belangrijke bijdrage.

3.5 Nederlandse beleidsinstrumenten

Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030

In 2016 presenteerde het Rijk het programma Circulaire Economie “Nederland circulair in 2050”. In dit programma staat het doel beschreven dat Nederland in 2050 een circulaire economie is. Om dit doel te bereiken ontwikkelde het Rijk diverse uitvoeringsprogramma’s waaronder het **Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030** (NPCE).

Het NPCE van de Rijksoverheid heeft als doel de transitie naar een volledig circulaire economie in 2050 te versnellen. Het programma zet in op beprijzende, stimulerende en normerende maatregelen via de zogenaamde vier ‘knoppen’:

1. **Vermindering van grondstoffengebruik:** Het streven is om minder primaire grondstoffen te gebruiken door bijvoorbeeld consumptie te verminderen, producten te delen of efficiënter te ontwerpen. Een concrete maatregel is dat de hele overheid in 2030 circulair inkoopt, van kantoormeubilair tot infrastructuur.

2. **Substitutie (vervanging) van grondstoffen:** Dit houdt in dat primaire grondstoffen worden vervangen door secundaire (gerecyclede) grondstoffen of duurzame biograndstoffen. Een voorbeeld is de verplichting tot een bepaald percentage gerecyclede materialen in producten.
3. **Levensduurverlenging:** Het verlengen van de gebruiksduur van producten door hergebruik en reparatie wordt gestimuleerd. Zo wordt vanaf 2023 een register voor reparateurs van elektrische en elektronische apparaten ingevoerd om consumenten te helpen bij het vinden van geschikte reparateurs.
4. **Hoogwaardige verwerking:** Dit betreft het sluiten van de materiaalkringloop door recycling te bevorderen, zodat er minder afval wordt verbrand of gestort. Het doel is volledig uitbannen van het verbranden van recyclebaar materiaal in 2050.

Naast deze strategieën omvat het NPCE ondersteunende maatregelen, zoals het vergroten van kennis en vaardigheden op het gebied van circulariteit in het onderwijs, financiële ondersteuning, gedragsverandering, en het versterken van regionale circulaire-economie-netwerken.

Het programma benadrukt dat **samenwerking** tussen overheden, bedrijven, kennisinstellingen en inwoners **essentieel** is om de circulaire transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie te realiseren.

Een aantal kenmerken van deze beleidsinstrumenten worden hieronder kort toegelicht.

Afvalstoffenbelasting en CO₂-heffing

De afvalstoffenbelasting en CO₂-heffing zijn van toepassing op het verbranden (R9 R-ladder, 'de oven' in) van restafval.

Gemeenten met veel restafval zullen daardoor grote financiële gevolgen gaan ondervinden. Dit wordt verduidelijkt in figuur 4.

Figuur 4. Effect van afvalstoffenbelasting en CO₂-heffing bij ongewijzigd beleid op restafval tot 2030

*=aanname dat het poorttarief na aanbesteding in 2028 stijgt

Uit figuur 4 blijkt dat de verbrandingskosten per huishouden bijna zullen verdubbelen als we geen maatregelen nemen om restafval te verminderen. Deze kosten worden doorberekend via afvalstoffenheffing in Etten-Leur.

Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV)

Met UPV's stimuleert de Rijksoverheid ketenoptimalisaties. Een **UPV** maakt producenten verantwoordelijk voor het terugnemen, recyclen en verwerken van gebruikte producten. In een

UPV worden afspraken vastgelegd over minimumdoelstellingen voor inzameling, recycling en/of hergebruik, waardoor producenten worden aangemoedigd om ketenoptimalisaties door te voeren die milieuschade verminderen en circulariteit bevorderen. Dit leidt op korte termijn tot minder milieuschade, zoals verminderde CO₂-uitstoot door verbranding en minder zwerfafval in de leefomgeving. Op langere termijn bevordert het de circulariteit, waarbij grondstoffen langer in de keten blijven binnen deze productketens.

Vb. Dit grondstoffenbeleidsplan wordt geschreven tijdens de vernieuwing van de ketenovereenkomst verpakkingen (UPV verpakkingen), met als doel een nieuwe overeenkomst op 1 januari 2026. Informatie uit bijeenkomsten wijst erop dat brengvoorzieningen, zoals we die in Etten-Leur hebben voor PBD, niet wenselijk zijn in de nieuwe overeenkomst. De inzameling van PBD in Etten-Leur kan na de nieuwe overeenkomst veranderen. We houden het college en de gemeenteraad op de hoogte van het proces en de mogelijke gevolgen.

Circulair Ambachtscentrum

Een **Circulair Ambachtscentrum**, is een plek waar hergebruik, reparatie en recycling (ontmanteling) van materialen en producten worden gecombineerd met vakmanschap, educatie en werkgelegenheid. Het doel is om afval te verminderen, grondstoffen te behouden en mensen te betrekken bij een duurzame en circulaire economie.

Figuur 5. Schematische weergave functie Circulair Ambachtscentrum.

De naam Circulair Ambachtscentrum suggereert dat alles onder één dak plaatsvindt. In

werkelijkheid zal het Circulair Ambachtscentrum als gebouw onderdeel vormen van een samenwerkingsverband van meerdere locaties binnen de gemeente en een circulair Ambachtsnetwerk in de regio en in Nederland. Het Circulair Ambachtscentrum draagt in belangrijke mate bij aan de realisatie van de gezamenlijke visie en doelen. Er ligt een investeringsvoorstel hiervoor bij de gemeenteraad van Etten-Leur met betrekking tot de bouw van een Circulair Ambachtscentrum en een nieuwe gemeentewerf, evenals de aanpassing van de huidige milieustraat.

Ervaring met een circulair ambachtscentrum bij andere gemeenten:

Het Duurzaamheidsplein in Oss opende in 2019 als een van de eerste circulaire ambachtscentra van Nederland. Deze samenvoeging van kringloopwinkel en milieustraat bleek een schot in de roos: er is minder afval, meer hergebruik én meer werkgelegenheid voor mensen met een arbeidsbeperking.

In het Circulair Ambachtscentrum in Woerden wordt sinds 2022 afval voorkomen door de milieustraat te koppelen aan een reparatiewerkplaats, kringloopwinkel en onderwijsinstelling.

Het centrum heeft indrukwekkende resultaten geboekt: in negen maanden werd ongeveer **28.000 kilo materiaal** ingezameld dat is verkocht of hergebruikt. Een aanzienlijke hoeveelheid afval heeft zo een nieuwe bestemming gekregen. Bovendien heeft het centrum werkgelegenheid gecreëerd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te betrekken. Het biedt waardevolle werkervaring en vaardigheden aan deze groep.

3.6 Nederlandse ambities

Voor alle overheden, bedrijven en organisaties is de R-ladder leidend in de omslag van afval naar grondstof. Daarvoor heeft de Rijksoverheid de volgende ambities gesteld:

Jaar	Ambitie
2050	100% circulaire economie (NPCE)
2030	50% gebruik van secundaire grondstoffen (omslag van afval naar grondstof)*
	60% recycling van alle ingezamelde reststromen (CMP)
2025	55% recycling van alle ingezamelde reststromen (LAP)
2020	maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar (LAP)

* In het Rijksbrede programma Circulaire Economie (2016) staat:

"Het kabinet streeft naar een halvering van het gebruik van primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) in 2030, ten opzichte van 2016."

De ambities uit het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP) zijn door Etten-Leur ruimschoots behaald. Sinds 2019 zamelen we minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar in. Van de totale hoeveelheid reststromen die Etten-Leur in 2024 inzamelde is ruim 70% ter recycling aangeboden.

Verwacht wordt dat het LAP in 2025 wordt opgevolgd door het Circulair Materialen Plan (CMP). De belangrijkste doelen van het CMP zijn:

1. **Afvalpreventie en efficiënt grondstofgebruik:** Het verminderen van grondstofgebruik en het voorkomen van afval door circulair ontwerp en materiaalgebruik te stimuleren.
2. **Hoogwaardige recycling en kwaliteitsbewaking:** Het streven naar hoogwaardige vormen van recycling en het bewaken van de kwaliteit van secundaire materialen.
3. **Uniform toetsingskader voor 60 specifieke materialen:** Het CMP bevat afval- en ketenplannen voor 60 materialen die in Nederland veel als afvalstof vrijkomen. Deze plannen bieden een uniform toetsingskader voor het verwerken van deze afvalstoffen en het toestaan van grensoverschrijdend transport.
4. **Ondersteuning van circulaire keuzes in bedrijfsvoering:** Het CMP voorziet bedrijven van praktische kennis en kaders om circulaire keuzes te maken in hun bedrijfsvoering, waardoor zij makkelijker en beter kunnen bijdragen aan een circulaire economie.

Door deze doelen te realiseren, fungeert het CMP als brug tussen beleid en uitvoeringspraktijk, en draagt het bij aan de ambitie van Nederland (en Europa) om in 2050 volledig circulair te zijn.

3.7 Kostenstijging ligt op de loer

De kringloop- en recyclingsector vormen een belangrijke pijler in een circulaire economie. De omslag van een lineaire naar circulaire economie vraagt om innovatie en vergt ‘anders denken en doen’ en investeringen. Innovaties en investeringen zijn gericht op het opwaarderen van hergebruik en recycling naar een niveau die eerstehands producten en materialen, en daardoor primaire grondstoffen, verdringt.

Wereldwijde productketens worden steeds complexer en ondergaan een transformatie onder invloed van de groeiende vraag naar nieuwe en herbruikbare grondstoffen. Er zijn enkele belangrijke trends en uitdagingen binnen deze markten:

Vraag naar nieuwe grondstoffen

De markt voor nieuwe grondstoffen (zoals metalen, mineralen en fossiele brandstoffen) blijft groeien door de toenemende behoefte aan technologie, infrastructuur en consumptiegoederen. Belangrijke aspecten:

- **Globalisering:** Grondstoffen worden gewonnen in verschillende regio's (bijv. kobalt uit Congo, lithium uit Zuid-Amerika) en wereldwijd verhandeld.
- **Schaarste en geopolitiek:** Landen met grote grondstofreserves hebben een strategisch voordeel, wat kan leiden tot (geo)politieke spanningen en handelsbeperkingen.
- **Milieu-impact:** Mijnbouw en extractie hebben een grote ecologische voetafdruk, wat leidt tot strengere regelgeving en meer focus op duurzaamheid.

Groei van de circulaire economie

Tegelijkertijd groeit de markt voor herbruikbare grondstoffen door milieubewustzijn, regelgeving en economische voordelen:

- **Recyclingindustrie:** Materialen zoals metalen, plastic en elektronica worden hergebruikt en opnieuw verwerkt om de afhankelijkheid van nieuwe grondstoffen te verminderen.
- **Bedrijfstransformaties:** Grote bedrijven investeren in circulaire modellen, zoals refurbished producten en materialen terugwinnen uit oude apparaten.
- **Beleidsmaatregelen:** Overheden stimuleren circulaire initiatieven met subsidies en regelgeving, zoals het EU-actieplan voor de circulaire economie.

Spanningsveld tussen beide markten

- **Concurrentie:** Nieuwe grondstoffen zijn vaak goedkoper dan gerecyclede materialen, wat een uitdaging vormt voor de circulaire economie.
- **Technologische vooruitgang:** Innovaties zoals efficiëntere recyclingmethoden en biobaseerde materialen kunnen de afhankelijkheid van nieuwe grondstoffen verminderen.
- **Consumentengedrag:** De vraag naar duurzame producten groeit, wat bedrijven dwingt om duurzamere productieketens te ontwikkelen.

De transitie naar een duurzamere productketen is dus in volle gang. Terwijl de vraag naar nieuwe grondstoffen hoog blijft, groeit de markt voor herbruikbare materialen door technologische en beleidsmatige ontwikkelingen. In de toekomst zal de balans tussen deze markten mede bepaald worden door innovatie, regelgeving en maatschappelijke druk.

De hiervoor technologische en beleidsmatige ontwikkelingen resulteren in een waarschijnlijk onontkoombare stijging van onder meer kosten voor inzamelmiddelen, de inzameling zelf, de verwerking (recycling) van reststromen en de afzet van (secundaire) grondstoffen. Naar verwachting zal de stijging zodanig groot zijn dat extra maatregelen ter vermindering van restafval, meer (kwalitatieve) scheiding van reststromen en minder meer grondstoffen invloed kunnen hebben op het in de hand, en betaalbaar, houden van de afvalstoffenheffing.

4. Situatie in Etten-Leur

4.1 Omgevingsvisie Etten-Leur

Nationale projecten voor de circulaire economie zijn een grote uitdaging voor onze gemeente. Om doelen en maatregelen te prioriteren, is een samenhangende visie noodzakelijk. De Omgevingsvisie van Etten-Leur biedt hierbij ondersteuning door diverse thema's integraal aan te pakken. Deze visie is gebaseerd op enkele waarden.

- In Etten-Leur is het prettig, veilig en gezond om te wonen, werken en leven.
- Inwoners en ondernemers voelen zich verbonden met hun directe leefomgeving.
- Woonwijken, winkel- en werkgebieden en het buitengebied hebben elk hun eigen waarden. Ze zorgen voor eigenheid, geborgenheid en verbondenheid.

Bij de beleidsanalyse van de omgevingsvisie is verwezen naar de omschakeling van afval naar hergebruik van grondstoffen. Het voorliggende grondstoffenbeleidsplan brengen we in lijn met de koers die de Omgevingsvisie aanhoudt.

4.2 Raadsprogramma 2022-2026

In het Raadsprogramma 2022-2026 zijn over het afvalbeleid van de gemeente Etten-Leur de volgende ambities opgenomen:

- Evalueren van het lopende afvalbeleid;
- Bronscheiding blijft de basis;
- Het tegengaan en intensief handhaven van zwerfafval en afvaldumpingen.

Om dit te bereiken zet de gemeenteraad in op een veilige en schone leefomgeving als gegarandeerd basisoniveau in alle wijken, en op de bedrijventerreinen.

Duurzaam denken en doen gaat om het vinden van evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen. De gemeenteraad wil hierbij kijken naar de huidige behoeften die mensen hebben en hoe die in de toekomst ontwikkeld kunnen worden zonder dat de mensen, het milieu of de economie in gevaar komen. Het hergebruik van grondstoffen in een circulaire economie is essentieel om klimaatschade te beperken.

4.3 College Uitvoerings Programma (CUP)

In hoofdlijnen is het CUP gericht op het stimuleren naar een volledig Circulaire Economie in 2050. De gemeente Etten-Leur geeft hiervoor zelf het goede voorbeeld en onderzoekt de mogelijkheden om te komen tot een Circulair Ambachtscentrum (CA).

De ambities uit het Raadsprogramma 2022-2026 zijn vertaald naar doelen en acties in het CUP 2022-2026.

Het afvalbeleid is duidelijk voor iedereen! Het behalen van de doelen uit het lopende afvalbeleid is hierbij als doel gesteld. Om de doelen te behalen wordt o.a. actie ondernomen in de vorm van het intensiveren van toezicht en handhaving op zwerfafval en afvaldumpingen.

4.4 Inzamelservice vrijwel ongewijzigd

In de afgelopen beleidsperiode wijzigde feitelijk alleen de frequentie voor de inzameling van Huishoudelijk restafval van éénmaal in de twee weken naar éénmaal in de vier weken. Daarnaast startte we de gescheiden inzameling van GFT bij hoogbouw op. In 2022 veranderden we de inzamelmethode voor PBD. In plaats van aan huis ophalen, moeten inwoners het nu naar een ondergrondse (wijk)container brengen. Dit deden we om de veel gehoorde klacht van zwerfafval door te vroeg buiten gezette zakken aan te pakken. Zoals beschreven in paragraaf 2.5 van dit grondstoffenbeleidsplan wordt gewerkt aan een nieuwe ketenovereenkomst Verpakkingen per 1 januari 2026. Ontwikkelingen op dit gebied volgen we op de voet.

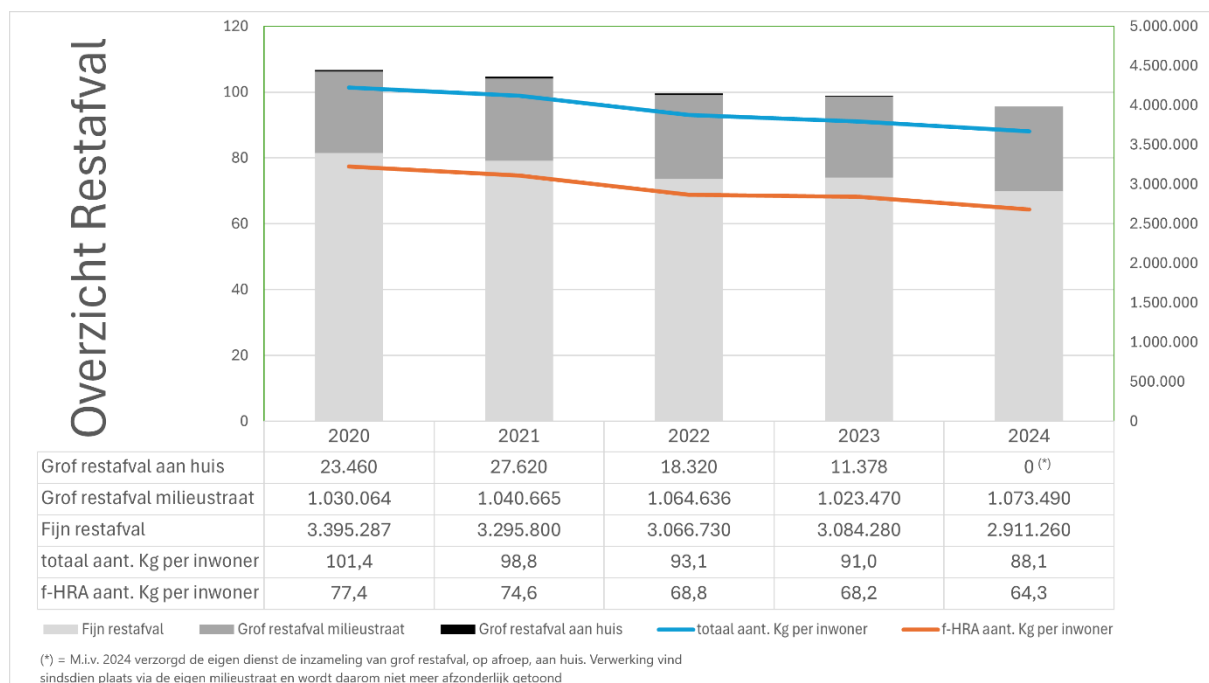
Uit de evaluatie blijkt een behoorlijke daling in de reststroom f-HRA per inwoner per jaar van 77,4 kg restafval in 2020 naar 64,3 kg restafval in 2024. Daarbij zamelden we aanzienlijk meer gescheiden reststromen in. Er vond een verschuiving plaats vanuit de restafvalcontainer naar de reststromen GFT, PBD en papier.

Wat de PBD inzameling betreft laat de evaluatie Afval 2020 zien dat de meeste inwoners van Etten-Leur gebruik maken van de ondergrondse wijkcontainers. Er zijn inwoners die bewust rekening houden met wat ze kopen, waardoor zij niet of nauwelijks verpakkingsafval van plastic hebben. Desondanks zien we tot op heden jaarlijks een (lichte) stijging in de hoeveelheid PBD die we inzamelen.

4.5 Huishoudelijk restafval daalt

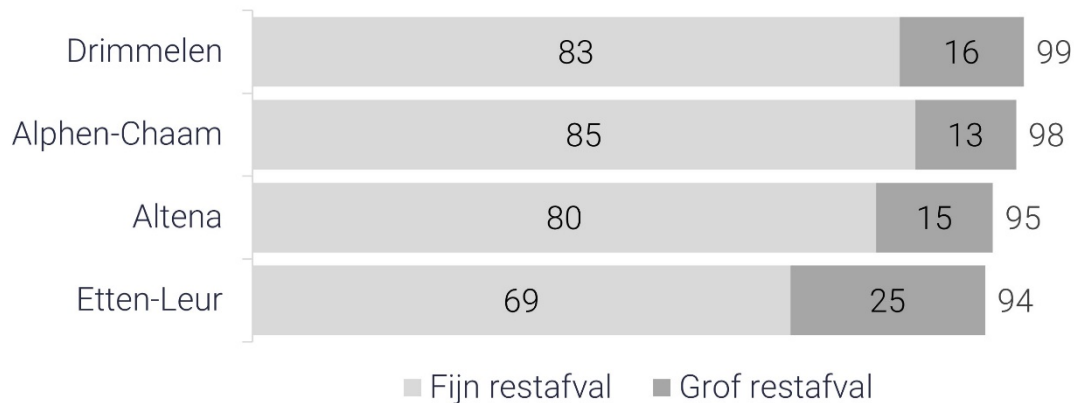
Na de invoering van Diftar op restafval in 2012 daalde het restafval in Etten-Leur. De daarna ondernomen stappen in het aanpassen van de inzamelservice voor restafval leidde tot een verhoudingsgewijs prima resultaat. Sinds 2020 behalen we de landelijke doelstelling van maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar.

Figuur 6. Etten-Leur, restafval in kg/p/j van 2020 naar 2024.

Als op 'systeemniveau' wordt gekeken naar het resultaat van Etten-Leur, dan blijken we in de laatste Regionale afvalbenchmark als een van de beste gemeenten te hebben gepresteerd binnen de groep met hetzelfde tariefsysteem. Dit wordt verduidelijkt aan de hand van figuur 7.

Figuur 7. Baronie: prestaties tariefsystemen inzameling huishoudelijk restafval in kg/p/j restafval 2020-2024.

Bron: Regionale afvalbenchmark 2022, de Afvalspiegel

Op basis van gelijke inzamelsystemen, de hoogte van het variabeltarief afvalstoffenheffing zijn binnen de Baronie de gemeenten Drimmelen, Alphen-Chaam, Altena en Etten-Leur vergelijkbaar. In deze gemeenten kunnen inwoners eens in de vier weken hun fijn restafval aanbieden in een minicontainer. Het ledigingstarief voor een 240 liter container bedraagt in 2022 bij omliggende gemeenten gemiddeld €10,-. Etten-Leur hanteert dat jaar een ledigingstarief voor een 180 liter container van €7,50. Figuur 7 toont dat de hoeveelheid grof restafval nog verder verlaagd kan worden. Dit kan bijvoorbeeld door deze stroom via CA te laten gaan of door de aanbesteding anders te organiseren. De verwerker sorteert grof restafval na, niet alleen van Etten-Leur, maar ook van andere gemeenten. Hierdoor is het resultaat van de nasortering niet kwantificeerbaar of kwalificeerbaar.

4.6 Kwaliteit overige reststromen

De stand van zaken van alle grondstofstromen is beschreven in de evaluatie van het lopende afvalbeleid 'Afval 2020'. Deze evaluatie uit 2024 is gebaseerd op feiten van 2022 en 2023, met uitzondering van de coronajaren.

Voor de meeste overige grondstofstromen meldde we positieve ontwikkeling. En ook de kwaliteit van de overige grondstofstromen gaf in voornoemde periode geen directe aanleiding tot aanpassingen in de technische uitvoering van het inzamelsysteem.

Figuur 8. Weergave prestatie Etten-Leur in bijdrage aan de recycling (Zie ook bijlage)

Gemeente: Etten-Leur

VANG Recycletool				2022				2023				2024			
Deelstroom	Bruto	%*	Netto		Bruto	%*	Netto		Bruto	%*	Netto		Bruto	%*	Netto
Fijn restafval	3.067	0	0		2.825	0	0		2.911	0	0				
Grof restafval	1.076	29	312		1.034	29	300		1.073	29	311				
Verbouwingsrestafval	0	0	0		0	0	0		0	0	0				
GFT-afval	5.551	97	5.385		5.547	97	5.381		5.430	97	5.267				
Oud papier en karton	2.073	97	2.011		2.017	97	1.956		1.959	97	1.900				
PMD	1.588	76	1.207		1.704	76	1.295		1.831	76	1.392				
Glas	1.047	100	1.047		998	100	998		1.008	100	1.008				
Textiel	219	83	182		210	83	174		219	83	181				
Luiers	0	4	0		259	4	10		287	4	11				
Overig fijn gescheiden	74	30	22		83	30	25		77	30	23				
Groftuinafval	1.513	90	1.362		2.117	90	1.905		2.201	90	1.981				
Matrassen	42	65	27		50	65	33		57	65	37				
AEFA	290	81	235		205	81	166		236	81	191				
Schoon puin	1.345	99	1.332		1.321	99	1.308		1.233	99	1.221				
Hout (A+B)	1.020	26	265		1.054	26	274		1.058	26	275				
Overig grof gescheiden	1.827	83	1.516		1.968	83	1.633		2.117	83	1.757				
Totaal	20.733		14.903		21.392		15.458		21.697		15.556				
Totaal recyclepercentage:				71,9%					72,3%					71,7%	

* = Recyclepercentage geschat op basis van landelijk gemiddelde verwerkingsdata van deelstromen.

Alleen bij het grof restafval, fijn restafval en gft-afval zijn gegevens van individuele verwerkers gekoppeld aan specifieke gemeenten. In deze percentages is de afkeur en extra uitval bij het opwerken van de deelstromen voor de daadwerkelijke recycling, verdisconteerd.

We blijven de huidige service voor glas, luiers, papier, textiel en andere grondstofstromen voortzetten.

De dalende kwaliteit van ingezamelde reststromen vormt een uitdaging voor de gemeente. Vervuiling in deze stromen leidt tot stijgende verwerkingskosten door strengere eisen van verwerkers. De zuiverheid van reststromen bepaalt toekomstige inkomsten en recyclekosten. Samen met onze inwoners moeten we afvalbewustzijn verhogen voor betere afvalscheiding en minder vervuiling. Als we dit niet doen, zullen extra kostenstijgingen en wijzigingen in het inzamelsysteem onvermijdelijk zijn.

Een circulair ambachtscentrum (CA) voor de milieustraat verbetert de kwaliteit van de reststromen ten gunste van herbruikbaarheid en het makkelijker kunnen sluiten van een (of meerdere) grondstofketen(s). Bij een CA worden stromen zorgvuldig gesorteerd en waardevolle materialen gescheiden, wat bij een milieustraat door de hoge doorloopsnelheid (inwoner werpt het in een container) veel minder gebeurt. Een reststroom die we op de milieustraat inzamelen, moet als afvalstroom behandeld worden. De gemeente kan er dan niets nuttigs meer mee doen.

5. Ambitie van Etten-Leur

5.1 Ambitie

De gemeente Etten-Leur zet in op volledig circulair in 2050. Bewustwording is een belangrijke basis om dit doel te behalen. Afval bewuste inwoners belonen zichzelf op termijn door het positieve effect van deze verandering te ervaren in hun directe leefomgeving.

De gemeente geeft hierin zelf het goede voorbeeld en ontplooit initiatieven die onze inwoners (en zijdelings ook de ondernemers en maatschappelijke instanties via beleid CE) bewegen naar verandering.

De gemeente blijft inzetten tot het zo veel mogelijk verminderen van het huishoudelijk afval en het verhogen van de mate van hergebruik van grondstoffen. In het bijzonder werken we aan het zo min mogelijk laten ontstaan van afval en het voorkomen van stoffen in de diverse reststromen die recycling ervan lastig maakt. Dit alles uiteraard ten gunste van het recyclebaar maken van alle reststromen uit het huishoudelijk afval, ten gunste van hoogwaardig hergebruik.

Daarvoor communiceert de gemeente naar inwoners, scholen en andere maatschappelijke instantie over de wenselijke gedragsverandering.

Deze ambitie is gebaseerd op de Omgevingsvisie Etten-Leur "Etten-Leur doet het gewoon", het raadsprogramma van de gemeenteraad Etten-Leur 2022-2026 en het daaruit voortvloeiende College Uitvoeringsprogramma 2022-2026. Deze ambitie omvat diverse componenten zoals bewustwording, preventie, communicatie, educatie, service, waardering, handhaving, faciliteren en samenwerking (participatie).

5.2 Vertrekpunten

De in hoofdstuk 3 beschreven situatieschets is van grote invloed op de ambitie. Daarvoor zijn de volgende vertrekpunten opgenomen in dit beleidskader.

Maatschappij:

- De inwoner ‘als gebruiker’ wordt als vertrekpunt genomen; de inzamelservice (aan huis met mini containers, via centrale inzamelvoorzieningen en op de milieustraat) sluit niet alleen aan op de behoefte van de inwoners, maar ook op de milieutechnische behoeften om toekomstige klimaatschade te beperken en kosten te beheersen. Een voorbeeld hiervan is het overwegen om te stoppen met in de zomermaanden extra inzamelen van GFT-afval. Deze service levert niet meer GFT op, maar heeft wel extra klimaatschade (door transport bewegingen en CO2 uitstoot) en extra inzamelkosten als gevolg.
- We continueren het stimuleren van verenigingen en scholen hun afvalscheiding te verbeteren, bijvoorbeeld door inzet van een afvalcoach en voorlichting of workshops over circulariteit aan te bieden. We geven zelf hierin het goede voorbeeld.
- Vertrekpunten van de omgevingsvisie.
- Producentenverantwoordelijkheid speelt een steeds belangrijkere rol, bijvoorbeeld op het gebied van textiel en statiegeld. Steeds meer bedrijven zetten zich in om deze verantwoordelijkheid op zich te nemen. Dit bevordert een duurzaamheidscultuur en stimuleert hergebruik. Doordat producenten verantwoordelijk worden voor het terugnemen van goederen na de gebruiksfase, stellen ze steeds vaker hogere eisen aan de kwaliteit van deze reststromen.

Circulaire economie (en milieu):

1. Bronscheiding blijft de basis voor het behalen van de beste kwaliteit reststromen ten gunste van hoogwaardig hergebruik.
2. We streven naar zo hoogwaardig mogelijk verwerken of toepassen van ingezamelde reststromen.
3. Nascheiding en alternatieve afzetmogelijkheden beschouwen we op termijn als mogelijke aanvulling op bronscheiding.

Strategie:

- Het veranderproces, de transitie, naar een circulair economie leggen we in samenhang met het beleid Circulaire Economie en in ontwikkeling zijnde CA af.
- We stimuleren hergebruik en het verminderen huishoudelijk afval, ook inzamelsysteem technisch (en via een CA).
- In de inzamelservice zetten we slimme toepassingen in die bijdragen aan de vermindering van negatieve neveneffecten zoals bijplaatsingen, zwerfafval, illegale dump en kwaliteitsverlies van reststromen.

Communicatie en participatie:

- We werken naar het verhogen van afvalbewustwording. We leggen de noodzaak uit voor goed afval scheiden en leggen verbinding tussen toenemende drang naar consumeren en effect hierop in de zin van klimaatschade.
- Ten gunste van een het veranderproces werken we samen (participatie) mét alle betrokkenen (bijvoorbeeld voor het uitvoeren van pilots en proeven binnen de inzameling, dat doen we samen met de inwoners in het proefgebied).
- We nemen als onderdeel binnen onze gemeente onze eigen verantwoordelijkheid door ook binnen onze organisatie het afval allereerst te voorkomen, door bronscheiding en door duurzaam in te kopen.

Kosten & Opbrengsten:

- We blijven effectief en efficiënt zoeken naar een optimale en duurzame balans tussen milieu, service en kosten. Daarbij leggen we de inwoners uit waarom kosten stijgen en hoe deze kosten kunnen worden beperkt en hoe ze hieraan zelf kunnen bijdragen.
- We benutten waarden van kwalitatieve reststromen (door betere scheiding en sortering) door deze directer in de grondstofketen te brengen. Hierdoor worden verwerkingskosten gereduceerd of vermeden.
- Het CA is het instrument om grondstofstromen beter te sorteren. We zien onder meer kansen op de volgende stromen: grof restafval, hout, metaal, harde kunststof. Door deze stromen beter uit te sorteren, worden verwerkingskosten gereduceerd of vermeden.
- We onderzoeken de financiële (on)mogelijkheden voor het belonen van onze inwoners wanneer zij goed herbruikbare producten en hoogwaardig toepasbare grondstoffen aanbieden.

5.3 Doelstellingen

De doelstelling van maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar hebben we behaald. In dit grondstoffenbeleidsplan 2025-2030 nemen we de volgende tussentijdse doelstellingen op die vanuit de huidige uitgangssituatie van Etten-Leur haalbaar kunnen:

1. Maximaal 50 kilo fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2030.
2. Maximaal 20 kilo grof huishoudelijk restafval (op de milieustraat) per inwoner per jaar in 2030, en 25kg zonder CA
3. Minimaal 5 kilo per inwoner per jaar aan spullen en materialen (herbruikbare goederen) die op een ander wijze hun weg vinden richting hergebruik 2030.
4. Het recyclepercentage van de jaarlijks ingezamelde reststromen bedraagt minimaal 70%.

Deze vier doelstellingen in combinatie met de vertrekpunten in § 5.2 en § 5.3 bieden het kader waarbinnen de omslag (transitie) van afval naar grondstof zal moeten plaatsvinden in Etten-Leur.

Indien blijkt dat één van de genoemde doelstellingen gedurende twee opeenvolgende jaren wordt behaald, dan vormt dit een aanleiding en uitdaging om de doelstelling tussentijds aan te passen.

Hieronder volgt een korte toelichting op het realiteitsgehalte van elke doelstelling.

1. Etten-Leur hanteert het Diftar principe op het fijn huishoudelijk afval. Aanpassen van het inzameltarief en het verhogen van afvalbewustwording kan bijdragen en het behalen van deze doelstelling.
2. Door uitbreiding van soorten grove reststromen via het toekomstige CA en op de milieustraat scheiden we grof huishoudelijk afval beter en verwachten we een forse daling in kilo's te kunnen behalen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de uitsortering van oude metalen.
3. Een op te richten Circulair Ambachtscentrum verwerkt een hoeveelheid herbruikbare spullen en materialen waarmee de afvalfase wordt uitgesteld. Kringloopactiviteiten in winkelgebieden wordt steeds populairder en zijn een belangrijke afnemer. De hoeveelheden die via het Circulair Ambachtscentrum worden verwerkt en door kringloop worden afgenomen, registreren we.
4. Samenwerken, met behulp van een Circulair Ambachtscentrum, in een op te richten circulair netwerk van regiogemeenten, maatschappelijke instanties en (kringloop)bedrijven bevordert de afzet van *herbruikbare* reststromen.

5.4 Aanpak

De ambities in 4.1 en doelen in 4.3 vragen om een nieuwe manier van denken en doen. Dit beleidsplan introduceert een aanpak voor grondstoffen gebaseerd op pijlers voor een circulaire economie, in plaats van verbeterd afvalbeheer.

- Stuur op grondstoffen (minimaliseer restafval).

Een focus op grondstoffenbeheer geeft een ander resultaat dan een focus op afvalbeheer.

Vb. we passen de werkwijze op de milieustraat aan. De verwerking van de (kwalitatieve)reststromen organiseren we regionaal en besteden we zoveel als mogelijk afzonderlijk aan. We liften regionaal al mee bij het aanbesteden van huishoudelijk afval voor betere voorwaarden en tarieven. Dit principe willen we ook toepassen op de milieustraatstromen.

We organiseren de logistiek en de inzamelmiddelen van de milieustraat zelf. Hiervoor onderzoeken een tweetal mogelijkheden:

- a. via de bestaande horizontale samenwerking met de gemeente Breda;
- b. Aanbesteden aan de markt.

Om dit te kunnen hebben we een circulair ambachtscentrum nodig waarin we:

- a. vooraf reststromen met potentie voor hoogwaardig hergebruik inzamelen.
- b. de omslag van afval naar grondstof als middel inzetten voor afvalbewustwording onder inwoners, sociaal werk en ambachtsscholen én andersom.

We zoeken naar keten partners om de circulaire ketens te sluiten.

Vb. project Saint-Gobain - Haansberg waarin de gemeente intensief samenwerkt om duurzaamheid en (lokale) circulariteit in de bouw te bevorderen.

- Benut snelle winstpakkers (laaghangend fruit).

Vb. samenwerken met regiogemeenten en het (lokale) bedrijfsleven voor een regionaal dekkend netwerk van afzetkanalen en voorzieningen.

Vb. samenwerken met regiogemeenten op het gebied van verwerken van ingezamelde reststromen Behalve dan dat we het ‘massa = kassa’ principe hiermee toepassen, vormen we door samen te werken een meer volwaardige partner in het speelveld van reststromen, hergebruik en recycling.

- De gemeente Etten-Leur ‘doet het gewoon’.

Vb. We houden rekening met het Plan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkopen (MVOI) 2025-2026 binnen het in 2024 vastgestelde nieuwe inkoop en aanbestedingsbeleid. Binnen dit beleid gaat het MVOI in op o.a. duurzaamheids-, klimaats- en milieuaspecten. Binnen de eigen organisatie en regionaal leren we hierover van elkaar en zetten we waar mogelijk inkooptrajecten gezamenlijk op.

Co-creëer met maatschappelijke participatie om bewustwording te vergroten. De inwoner maakt het verschil.

- Communiceer voor een gewenste bewustwording.

Naast de gangbare instructieve en coachende communicatie zal de omslag van afval naar grondstof, het verminderen van zwerfafval, bijplaatsingen en dumpingen worden ingebed in een bredere communicatiestrategie gericht op duurzaamheid. Als de coachende benadering niet tot het gewenste resultaat leidt, treden we handhavend op.

Al deze pijlers worden nader uitgewerkt in het jaarlijks project- en uitvoeringsplan.

6. Maatregelen

Jaarlijks presenteren we in een informatiesessie het college en de gemeenteraad de realisatie van de in dit grondstoffenbeleidsplan beschreven ambitie. Hierin betrekken we de realisatie van benoemde doelen en maatregelen. Waar - en indien - nodig vullen we maatregelen aan. Uiteraard houden we hierbij nieuwe ontwikkelingen nauwlettend in het oog.

6.1 Uitvoerende maatregelen

We benoemen meerdere maatregelen die we gaan inzetten en gebruiken om het succes van dit grondstoffenbeleidsplan te bereiken:

- Het uitbreiden van de reststromen op de milieustraat is vooralsnog afhankelijk van de ontwikkelingen rond een CA. Met de komst van een CA kunnen we het aantal kwalitatieve reststromen op de milieustraat uitbreiden, hierdoor creëren we kansrijkere stappen op de R-ladder en krijgen we betere grip op de verwerkingskosten. Als er geen CA komt, zullen kansrijke stappen op de R-ladder buiten ons invloedgebied liggen.
- Inzet Afvalcoach, ter verhoging van ‘afval bewustwording’
  - Wijkgerichte aanpak
  - Persoonlijke contacten
  - Groep interventies (denk aan VVE’s, Verenigingen, etc.)
  - Samenwerkingen (regio gemeenten, huurcorporaties, scholen, etc.)
- Inzet BOA capaciteit voor afval gerelateerde taken
  - Onjuist aanbieden of inwerpen
  - Illegale dumpingen
  - Bijplaatsingen
- Onderwijs
  - Inkoop aan aanbieden leerlijnen en workshops voor het onderwijs (BO, MO)
- Evenementen
  - Informerend, met het oog op het creëren van afval bewustwording tijdens evenementen (véél publiek bij elkaar)
  - Zichtbaarheid en faciliteiten vergroten en aanbieden.
  - Faciliteren ter voorkoming van zwerfafval (bijvangst: afvalscheiding)
- Slim beheer & toezicht (data analyse en camera’s i.c.m. Artificial Intelligence)
  - In- en rond OGC’s
  - In- en rond de inzameling met minicontainers
  - Zwerfvuil
  - Bijplaatsingen
  - Dumpingen
- Belonen
  - Vb. Op straat of wijkniveau belonen m.b.v. Gamefication (quiz, challenges, etc.)
- Proeven en Pilots
  - Bijsturing of aanpassing van het inzamelsysteem
  - Inspelen op beleving bij eventuele veranderingen

6.2 Flankerende maatregelen

We benoemen meerdere prestatie-indicatoren voor het monitoren en meten van het succes van dit grondstoffenbeleidsplan:

- Scheidingspercentage
  - Totaal ingezamelde reststromen – écht restafval
- Recyclepercentage
  - Het percentage van gescheiden ingezamelde reststromen die daadwerkelijk ter recycling zijn aangeboden
  - Het percentage van de ter recycling aangeboden reststromen die daadwerkelijk zijn gerecycled.
- Meten Grondstoffenkwaliteit (gekeende % vervuiling ná overslag en/of afkeurkosten)
  - Sorteertanalyses (%)
  - Na overslag (deelafkeur % en/of €)
  - Na recycling (deelafkeur % en/of €)
  - Inzet van AI
- Meldingen & Klachten
  - Inzicht in Service
  - Tevredenheid inwoners (algemeen en over eventuele wijzigingen) via korte online vragenlijsten
- Aanbiedgedrag
  - Data analyses bijvoorbeeld t.b.v. interventies ter lering en verbetering, en systeemoptimalisaties
  - Inzet van AI op de inzamelvoertuigen om kwaliteit te meten.
- Hoeveelheid fijn en grof huishoudelijk restafval (kg/inw/j).
  - Samenstellinganalyse restafval (per gemeten restroom in % van restafval).
- Kwaliteit grondstoffen: % ongewenst materiaal in GFT en PBD en textiel.
- Afvalstoffenheffing: uitgesplitst weergeven op de aanslagoplegging ter bewustwording van de impact van afvalscheiding.
- Proces:
  - Uitgevoerde communicatiemaatregelen.
  - Uitgevoerde overige maatregelen.

De prestatie-indicatoren hierboven meten de resultaten van dit grondstoffenbeleidsplan. De indicatoren "kg/p/j restafval" en "kwaliteit grondstoffen" zijn hierbij belangrijk. Deze indicatoren helpen ook om de noodzaak voor tussentijdse aanpassingen in het inzamelsysteem te bepalen. Dit betekent dat we indien nodig de manier van afvalinzameling kunnen aanpassen.

6.3 Financiën

Het huishoudelijk afvalbeheer in Etten-Leur kost momenteel jaarlijks ruim 6 miljoen Euro. Na onder meer aftrek van opbrengsten (o.a. papier, glas, textiel) en vergoedingen (voortkomend uit UPV's zoals voor Plastic verpakkingsafval (PBD), Afgedankte elektrische apparaten (AEEA) en Matrassen) voor waardevolle grondstoffen komen de resterende kosten in 2025 neer op een vastrecht van € 251,40 per huishouden.

Hierbij komen de kosten voor:

- het aanbieden van fijn huishoudelijk restafval (f-HRA), €7,50 per aanbieding ter lediging van een minicontainer van 180 liter aan de straat (omgerekend is dit €2,50 per 60 liter inworp in een ondergrondse container)
- het storten van Grof Huishoudelijk Afval op de gemeentelijke milieustraat Vosdonk, €12,50 per halve kubieke meter (m³). De eerste twee tikken zijn opgenomen in het vastrecht.

Voornoemde bedragen voor vastrecht en het aanbieden, inwerpen en/of storten van afval worden jaarlijks:

- voor het nieuwe jaar opnieuw bepaald op basis van de kosten over het lopende jaar;
- via het college door de gemeenteraad vastgesteld;
- via de afvalstoffenheffing in rekening gebracht bij elk huishouden in Etten-Leur.

Het uitgangspunt voor de financiële exploitatie voor Afvalbeheer is dat het kostendekkend moet zijn.

In hoofdstuk 5 zijn maatregelen benoemd. Het uitvoeren van deze maatregelen gaat gepaard met kosten. Anderzijds, als de maatregelen hun werkende weg vinden dan verwachten wij dat deze besparingen opleveren en bijdragen aan een hogere kwaliteit reststromen met een hoogwaardig potentieel voor hergebruik waardoor we verwerkingskosten kunnen verminderen en opbrengsten kunnen vermeerderen.

In het bijzonder benoemen we maatregelen die we kunnen koppelen aan het beïnvloeden van gedrag en die sterk onderhavig zijn aan (technologische) ontwikkelingen.

Single Use Plastics-gelden (SUP-gelden) kunnen worden gebruikt voor slimme afvalbakken, opruimacties, educatieve programma's over afvalscheiding en recycling. Maar ook bij het verminderen van wegwerpplastic bij evenementen en het op maat faciliteren van afvaleilanden.

Reguliere kosten voor- en verbonden aan de inzameling en verwerking van reststromen vinden hun dekking binnen de jaarlijkse begroting.

In het haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd door Stantec werd geschat dat 100 ton "milieustraatafval" kan worden omgebogen via een CA. Copper8 heeft in haar rapport "Brede waarde circulair ambachtscentrum Etten-Leur" een analyse gemaakt van de (financiële) effecten van deze ombuiging. Hierbij hebben ze onder andere een schatting gemaakt van vermeden verwerkingskosten. Het vermijden van kosten wordt indirect beschouwd als een opbrengst. Voor uitgebreide informatie en gedetailleerde gegevens verwijzen wij naar het rapport van het haalbaarheidsonderzoek van Stantec en het rapport "Brede waarde circulair ambachtscentrum Etten-Leur" van Copper8.

6.4 Communicatie

Uit wetenschappelijk onderzoek is duidelijk geworden dat communicatie mensen nauwelijks bereikt in het geval zij 'vastzitten' in hun routine. Daarmee is hun focus op 'afval' zeer hardnekkig en dienen we deze focus op vernieuwende wijze te verleggen naar 'grondstoffen'.

In het jaarlijks project- en uitvoeringsplan wordt de communicatieve aanpak als onderdeel uitvoerig beschreven. Minimaal worden de volgende onderdelen opgenomen:

- Website
- Pushberichten (Afval3xbeter app)
- Social media
- Publicatie in openbare gebouwen en aan huis
- Inzet afval coaches

Project- en uitvoeringsplannen worden ter besluitvorming aan het college voorgelegd, binnen de kaders die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in dit grondstoffenbeleidsplan. Er wordt periodiek gerapporteerd aan de gemeenteraad over de voortgang van dit beleidsplan en indien nodig zullen aanvullende maatregelen worden voorgesteld.

Wij communiceren duidelijk en tijdig onze doelen en regels. Op deze manier proberen wij elke inwoner te bereiken, inclusief degenen die doorgaans geen aandacht besteden aan maatregelen ter bevordering van afvalbewustwording.

Bijlage I lijst van afkortingen, begrippen en definities

Omschreven afkortingen, begrippen en definities:

Kg/p/j	kilogram per persoon per jaar.
Afvalbeheer	Het verzamelen, verwerken, hergebruiken en afvoeren van afgedankte overtollige apparatuur, producten of materialen in welke vorm ook maar, inclusief vaste stoffen, olie, chemicaliën, vloeistoffen en gassen.
Afvalscheiding	het zoveel mogelijk aan de bron scheiden, gescheiden houden en gescheiden afgeven van afvalstoffen
Bronscheiding	het apart houden van afvalstoffen op de plaats waar deze ontstaan, bijvoorbeeld het huishouden of in het bedrijf.
CA	Circulair Ambachtscentrum
CMP	Cirulair Materialen Plan
Diftar	Tarief op huishoudelijk restafval (g-HRA en f-HRA)
DVO	Dienst Verlening Overeenkomst
LAP	Landelijk Afvalbeheerplan
Nascheiding	het scheiden van componenten uit integraal ingezameld afval voordat genoemd afval verbrand of gestort wordt (bij de Afval Verbrandings Installatie ook wel nascheiden genoemd).
NPCE	Nationaal Programma Circulaire Economie (2023–2030)
Recycling	Nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel, met inbegrip van het opnieuw verwerken van organische afvalstoffen, en met uitsluiting van energierugwinning en het opnieuw verwerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal.
Reststromen - reststroom	afvalstoffen afkomstig uit particuliere huishoudens, behoudens voor zover het ingezamelde bestanddelen van die afvalstoffen betreft, die zijn aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen. Voor inwoners zijn reststromen 'Afval'.
Inco	reststroom bestaande uit incontinentie- en luier materialen
GFT-E	reststroom bestaande uit Groente, Fruit, Tuin- en etensresten
OPK	reststroom bestaande uit Oud Papier in de vorm van drukwerk en kartonnen verpakkingen.
OGC	Ondergrondse container
PBD	reststroom bestaande uit verpakkingen van Plastic, Blik en Drinkpakken
f-HRA	Fijn Huishoudelijk Rest Afval; reststroom bestaande uit een mengsel van naar aard en samenstelling verschillende onderdelen van huishoudelijk afval dat ontstaat nadat afzonderlijke deelstromen (GFT, OPK, PBD, GLAS, enz.) periodiek gescheiden zijn gehouden en gescheiden worden ingezameld aan huis (m.b.v. minicontainers) of in de openbare ruimte (ondergrondse containers).
g-HRA	Grof Huishoudelijk Rest Afval; reststroom bestaande uit een mengsel van naar aard en samenstelling verschillende onderdelen van huishoudelijk afval dat ontstaat nadat afzonderlijke deelstromen (voornamelijk harde plastics, hout en bouw gerelateerde producten, goederen en meubilair) dat kan worden achtergelaten op de gemeentelijke milieustraat of op afroep wordt opgehaald aan huis.
Stoorstoffen	Afvalstoffen die niet thuishoren in een reststroom. Deze afvalstoffen zorgen ervoor dat een reststroom minder goed (of helemaal niet) gerecycled kunnen worden
SUP	Single Use Plastics, EU regeling tegen plastic wegwerp artikelen voor éénmalig gebruik
UPV	Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid
VANG	Van Afval Naar Grondstof

BIJLAGE II Weergave prestatie Etten-Leur in bijdrage aan de recycling

Gemeente: Etten-Leur

2022				2023				2024			
Deelstroom	Bruto	%*	Netto	Bruto	%*	Netto	Bruto	Bruto	%*	Netto	Bruto
Fijn restafval	3.067	0	0	2.825	0	0	2.911	2.911	0	0	2.911
Grof restafval	1.076	29	312	1.034	29	300	1.073	1.073	29	311	1.073
Verbouwingsrestafval	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GFT-afval	5.551	97	5.385	5.547	97	5.381	5.430	5.430	97	5.267	5.430
Oud papier en karton	2.073	97	2.011	2.017	97	1.956	1.959	1.959	97	1.900	1.959
PMD	1.588	76	1.207	1.704	76	1.295	1.831	1.831	76	1.392	1.831
Glas	1.047	100	1.047	998	100	998	1.008	1.008	100	1.008	1.008
Textiel	219	83	182	210	83	174	219	219	83	181	219
Luliers	0	4	0	259	4	10	287	287	4	11	287
Overig fijn gescheiden	74	30	22	83	30	25	77	77	30	23	77
Grof tuinafval	1.513	90	1.362	2.117	90	1.905	2.201	2.201	90	1.981	2.201
Matrassen	42	65	27	50	65	33	57	57	65	37	57
AEEA	290	81	235	205	81	166	236	236	81	191	236
Schoon puin	1.345	99	1.332	1.321	99	1.308	1.233	1.233	99	1.221	1.233
Hout (A+B)	1.020	26	265	1.054	26	274	1.058	1.058	26	275	1.058
Overig grof gescheiden	1.827	83	1.516	1.968	83	1.633	2.117	2.117	83	1.757	2.117
Totaal	20.733		14.903	21.392		15.458	21.697	21.697		15.556	21.697
Totaal recyclepercentage:		71,9%			72,3%					71,7%	

* = Recyclepercentage geschat op basis van landelijk gemiddelde verwerkingsdata van deelstromen.

Alleen bij het grof restafval, fijn restafval en gft-afval zijn gegevens van individuele verwerkers gekoppeld aan specifieke gemeenten. In deze percentages is de afkeur en extra uitval bij het opwerken van de deelstromen voor de daadwerkelijke recycling, verdisconteerd.